

**רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:**

- חתומות
- ספירת העומר ות
- הסוכות
- ימי כיפורים - גלות ואילה
- ימי נדאים
- חתומות
- חתומות
- ימי הפרים
- הגדה של פסח
- בעניני מצוות המדיניות
- שמירת
- תמונה ומסר
- שירי השרים
- שבת קודש
- מנהגים ומנהגים
- שמענו ענינה
- ענינים כשיס' ובהלכה
- זמירות שביב
- קטלוג הקלטות שיעורים
- בראשית ח"א - סאמי
- סאמי בראשית ח"ב - נ"ך
- קל-מולות
- בראשית ח"ג - רבא-נדי
- שנת-ח"א - שנת-בשלח
- שנת ח"ב - סאמי מבוא
- ידו-שנת-ח"ב
- שנת ח"ג - ידו-שנת-ח"ב
- יקרא ח"א - יקרא-מנוע
- יקרא ח"ב - יקרא-מנוע
- מברך ח"א - מברך-ש"ח
- מברך ח"ב - קודש-מטי
- גברים ח"א - גברים-ראה

ניתן להשיג: mechonbennelech@gmail.com
 בארץ: 054-8422488
 sales@yefenbooks.com | Warehouse: 8482450220

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת ראה

(בראשית יב, א): 'לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך' ולא גילה לו מיד שהכוונה לארץ כנען, וראה מה שבארנו שם. וכן בפרשת העקידה אמר לו הקב"ה: (שם כב, ב) 'והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך', ולא אמר לו על איזה הר יעלהו.

ומשמע שטעם הדבר הוא מפני שמכבוד ה' הוא לדרוש ולתור אחר מקומו, ולהתייגע בהעמקה

כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה (יב, ה-ו)

המפרשים נתקשו בביאור הטעם שהעלים הקב"ה את מקום המקדש מבני ישראל, והודיעם שבבוא העת יבחר את המקום, ולא גילה כאן איה המקום יבחר ה' להשכין שכינתו בו, ועיין בספרי (ראה אות ל' מובא ברמב"ן): "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיכם מכל שבטיכם דרוש על פי נביא. יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל 'לשכנו תדרשו ובאת שמה', דרוש ומוצא ואח"כ יאמר לך נביא. וכן אתה מוצא בדוד (תהלים קלב) זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' נדר לאביר יעקב אם אבא באהל בתי אם אתן שנת לעיני עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב, מנין שלא תעשה אלא על פי נביא, שנאמר (שמואל ב' כד) 'ויבא גד ביום ההוא אל דוד ויאמר לו עלה הקם לה' מזבח בגורן ארוונה היבוס'. ואומר 'ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלם בהר המוריה אשר נראה לדוד אביהו". ומצינו שאצל אברהם אבינו אמר לו הקב"ה

בגליון

פרשת ראה

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

היכל השבת

סעודות השבת - ב ..... עמוד 7

חכמה ומוסר

אורח חיים למעלה למשכיל ..... עמוד 10

מרגש השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים ע"י ידידנו הנכבד איש חי רב פעלים ובכיר המעש לתורה ולתעודה, ממקימי עולה של תורה, מחשובי אברכי קהילתנו ומגדולי תומכי מכוננו

הרה"ח ר' **הלל שפירא** שליט"א

מנהל בית החינוך לבנות "בית יעקב הישן" ביתר עילית ומנהל כולל לקראת שבת ללימוד תורת רבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

לרגל אירוסיו בנו הבה"ח **משה יהודה לייב** הי"ו עב"ג למזל"ט

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל ה'בן מלך' תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הכרכות האמורות למחזיקי התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

להצוות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
 אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל' 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכחובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל' 052-7616048

בנהש"ת

בשורה טובה תדשן עצם

לרגל תחילת קריאת ספר 'דברים'

הננו להודיע על הפצה מהירה לכרך החדש

שהופיע בשנה האחרונה

בן מלך על התורה דברים חלק א'

פרשיות 'דברים' - ראה'

בזכה הננו להודיע לחברינו מנויי המכון

שבהתארגנות מיוחדת הספר נשלח לכל נציגי המכון

בבתי הכנסת שעל ידי קהילתנו

חברי המכון [בעלי הו"ק פעילה] מתבקשים לפנות אל הנציגים

לשם קבלת הספר ללא תמורה

כמו כן ניתן להשיג את הספר בתשלום אצל הנציגים

רשימת הנציגים כדלהלן:

ביתר עילית

משרדי המכון
0548422499

בני ברק

הרב אברהם לב
0533184888

ירושלים

הרב משה אהרן גולומב
055-6745542

טבריה

הרב נתן מאיר קרויזר
0548589601

מודיעין עילית

הרב אליהו קירשנבוים
0527127701

בית שמש

הרב אברהם צבי אקער
0527654776

ברבכת התורה

הנהלת 'מכון כתבי בן מלך'

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבנו זנוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר המנוחשב ולהאזין לשיעורים

בפרשת השבוע

שמענו ותחי נפשכם

ויורי רצון שנוכח להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך

הנהלה

הודעה חשובה ומשמחת

לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

ספרים
למעלה המנה
סדרת ספרים
ביאורים ומאמרים
על הפרשה חמשי תורה
שיעורים
על התנ"ך
סדר
הגות ומחשבות
ביאורי סוחר
סדר
אמונה ומחוקק
מגאן
תורה ודעת
אגודת
תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מנהלת המכון
שיעורים 94 עוקב מנחה

עבודת התורה בבתי מוסד
לשמוע לשיעורי רבנו
מחולקים לפי נושאים
בכל התחומים

רשימת ספריו בן מלך
בתיבת המנוחות בבתי מוסד

לפנות להנהלה
כתובת: אוהב ישראל 1/9

מזר עילית
קניית מוסד לפי סעיף 46
לפרטים והצטרף
mechonbenmelech@gmail.com

אוצרות
בן מלך

אולם לגבי חלק מהן, כגון תרומות ומעשרות ושביעית ויובל, היה די בהשלמת השלב הראשון של ירושה וישיבה, דהיינו 'שבע שכיבשו ושבע שחילקו', וזה התקיים בתקופת ספר יהושע,

אך יש מצוות שזמנן הוא כשתושלם לגמרי תקופת הכיבוש והירושה של ארץ ישראל, ויבוא למנוחה 'מכל אויביהם'. והן מצוות: מינוי מלך לישראל, מחיית עמלק, ובניין בית המקדש, שאלו תלויות בהגעת ישראל למנוחה גמורה. והיינו מה שאמרו בגמרא (סנהדרין כ): - שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה, ואיני יודע איזה מהן תחילה כשהוא אומר כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק, הוי אומר להעמיד להם מלך תחילה, ואין כסא אלא מלך, שנאמר 'וישב שלמה על כסא ה' למלך', ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחילה או להכרית זרעו של עמלק תחילה, כשהוא אומר והניח לכם מכל אויביכם וגו' והיה המקום אשר יבחר ה' וגו' הוי אומר להכרית זרעו של עמלק תחילה.

ומה שאמרו בכניסתן לארץ הוא לאו דווקא מיד עם הכניסה, שהרי מצינו שלא נתקיימו מצוות אלו מיד, אלא צריך שיגיעו ישראל לישיבה בארץ במנוחה, אחרי שהשמידו את כל אויביהם. וכך כתוב במחייית עמלק להדיא - 'והיה בהניח ה' אלוקיך לך מכל אויביך מסביב בארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך נחלה לרשתה' (דברים כה, ט).

וכן לגבי מינוי מלך, אזי כל עוד שנמשכה תקופת הכיבוש והירושה, אין אנו מוצאים שנחשב כחסרון מה שלא היה מלך בישראל. ורק בסוף תקופת השופטים כאשר התקופה הגיעה למיצוייה, אז נאמר - 'בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה' (שופטים כא, כה). פסוק זה חותם את ספר שופטים, ומציין את הצורך אשר נתהווה אז שיהיה מלך בישראל. כי אחר שהושלמה תקופת הכיבוש וההתבססות בארץ, אזי מתחילה תקופת הישיבה בארץ כעם מבוסס היושב בארצו, ומעתה נדרשת לעם הנהגת מלכות. ולכן רק בעת הזו עולה וניכר החיסרון והבעיה בהעדרו של מלך בישראל, ואיש הישר בעיניו יעשה.

דברי ה' להגיע להבנה היכן הוא המקום. וצריך הדבר להיות מוכרע גם על ידי כללי דרישת תורה שבע"פ, למצוא היכן הוא רמוז ונדרש בתורה. ועיין בגמרא (זבחים נד): 'דרש רבא מאי דכתיב 'וילך דוד ושמאל וישבו בנזירות ברמה', וכי מה ענין נזירות אצל רמה, אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנזיון של עולם, אמרי כתיב 'וקמת ועלית אל המקום' מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות, לא הווי ידעי דוכתיא היכא, אייתו ספר יהושע וכו', ועל דבר זה נתקנא דואג האדומי בדוד כדכתיב 'כי קנאת ביתך אכלתני', וכתיב 'זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' וגו' אם אבא באהל ביתי אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' וגו', הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדה יער', באפרתה זה יהושע דקאתי מאפרים, מצאנוה בשדה יער זה בנימין, דכתיב בנימין זאב יטרף'.

עוד יש לבאר שהעלמת המקום באה להורות בהבלטה שאין סיבת בחירת המקום עבור איזה מעלה מיוחדת שישנו באותו מקום מבחינתנו, אלא מאחר שהמקדש נועד עבור ה' שישכן את שמו שם, אזי הסיבה הבלעדית היא רצונו יתברך לבחור בו ה' לשום שמו שם. ואין לאנשים חלק בבחירה זו, ואם כי אין לשלול שבחר במקום מפני מעלות שיש בו, אך בסופו של דבר סיבת קביעת מקום המקדש היא, מפני שהקב"ה בוחר בו ותו לא.

* * *

ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' אלוקיכם מנחיל אתכם והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח (יב, י)

בפסוק מבואר שלמרות שכבר נאמר לעיל 'לשכנו תדרשו', שיתקיים בהקמת המשכן על ידי יהושע בשילה. עדיין לא הושלמה בזה המצוה להקים את המקדש, שרק בשלב השני לאחר שיגיעו למצב של 'והניח להם מכל אויביכם' תהיה בחירה מחודשת במקום המקדש 'והיה המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם בו לשכן שמו שם'. ופסוק זה יתקיים בירושלים בימי דוד ושלמה. (כמבואר ברש"י פסוק יא). והנה כמה מצוות והלכות ניתנו לישראל שהן תלויות ב'ירושה וישיבה' של עם ישראל בארצו,

קיב): 'באו לשילה נאסרו הבמות ולא היה שם תקרה אלא בית אבנים בלבד מלמטן והיריעות מלמעלן, והיא היתה מנוחה, קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה'.

ובגמרא (שם קיח): 'מנא הני מילי א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כתוב אחד אומר 'ותביאהו בית ה' שילה', וכתוב אחד אומר 'ויטוש (את) משכן שילה אהל שכן באדם', וכתוב 'וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר', הא כיצד, לא היתה שם תקרה, אלא אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן, והיא היתה מנוחה'.

ויש לבאר משמעות הדבר שלא היתה תקרה רק יריעות, שכן בשילה היתה תקופת ביניים לאחר נדודי המדבר ושנות הכיבוש, שאז כבר באו בני ישראל במידה מסויימת לשלווה ונחלו את הארץ, אולם עדיין לא נחו מאויביהם, ובמקביל לזה גם השכינה היתה בבית שתקרתו מיריעות, כלומר שאין זה בית קבע.

וכשבאו לירושלים נבנה הבית על איתנו, מחופה בעצי ארזים מתוקן בשלימות, כאותה מידה שישראל ישבו לבטח במנוחה מכל אויביהם.

שכן מצינו שיש הבדל בהגדרה ההלכתית של המחיצות והגג לענין היות הבית ראוי לדוירים, כי המחיצות באות לקבוע הפרדה ולהקיף את השטח שיהיה מיוחד לדריו, אולם הגג מטרתו למחסה ולצל לעשות את המקום לבית מגורים למנוחה. ולכן בתקופת שילה שזכו לשטח הארץ בחינת 'נחלה', גם בית ה' היה בנוי במחיצות באבנים שמבטא את הבעלות על השטח, אבל לתקרה איתנה שמבטא את הישיבה לבטח במנוחה הגיעו רק בימי דוד ושלמה. ואז נבנה בית קבע שגגו מארזים ואבנים.

[וכן הוא בגדרי ההלכה לענין סוכה ומחיצות רשות היחיד בשבת, שלגבי רשות היחיד תלוי דווקא במחיצות, ולגבי סוכה שעניינו לדור בה כמגורי קבע תלוי בעיקר בתקרת הסכך, אף שצריך גם דפנות כי הם קובעים את המקום לדירה, ועיין מה שביארנו בזה בהרחבה ב'בן מלך' - עניינים בהלכה ובש"ס סימן ל].

עוד יש לבאר שמקומו הראוי של בית המקדש בישראל הוא בנחלת שבט המלכות, שבמקביל למקום השבט שממנו המלך המולך על ישראל, גם

והנה לענין מקום לבית שכינה, מתחלקת המצוה לשתי תקופות, שתיכף עם סיום תקופת הכיבוש בתחילה, חלה עליהם מצות 'לשכנו תדרשו ובאת שמה' להקים בית לה', וזה היה המשכן בשילה.

ולאחר מכן כשהושלמה תקופת ההתבססות וזכו למנוחה, מינו עליהם מלך, ומחו את זרע עמלק, ואז חל עליהם החלק השני של המצוה להקים בית עולמים, וזו המצוה המבוארת בפסוק זה שמודגש בו ענין המנוחה מן האויבים: 'ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' אלוקיכם מנחיל אתכם והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח. והיה המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם בו לשכן שמו שם' וגו'.

* * *

והיה המקום אשר יבחר ה' אלוקיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם, עולותיכם וזבחיכם מעשרותיכם ותרומת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה' (יב, יא)

פירש"י: 'והיה המקום וגו' - בנו לכם בית הבחירה בירושלים, וכן הוא אומר בדרך ויהי כי ישב המלך בביתו וה' הניח לו מכל אויביו מסביב ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלוקים יושב בתוך היריעה. שמה תביאו וגו' - למעלה אמור לענין שילה, וכאן אמור לענין ירושלים, ולכן חילקם הכתוב ליתן היתר בין זו לזו, משחרבה שילה ובאו לנוב חרבה נוב ובאו לגבעון היו הבמות מותרות עד שבאו לירושלים'.

וטעם הדבר שמלכתחילה כבר יועד שיבחר ה' תחילה במקום אחד אשר התקיים בשילה, ואחר כך במקום קבע, והיינו בירושלים, ונמצא שהתחלקה הבחירה לשני מקומות שונים. מבואר בפשטות שהמקום לשכינה נבחר בכל תקופה בהתאם למצבם של ישראל באותה העת, ובתחילה כשהיו ישראל במדבר נודדים באהליהם ממקום למקום, אף השכינה היתה שרויה ביניהם באופן כזה בבניין עראי, במשכן מקרשים ואוהל יריעות. ואחר כך כשהסתיימה תקופת הכיבוש והחילוק, נבנה המשכן בשילה.

ומבואר במשנה כיצד היה שם הבניין (זבחים

ייחודית של 'לא תוכל', כביכול אינך יכול לשנות את המציאות.

וכגון כאן שהפרשה עוסקת בקביעת 'המקום אשר יבחר ה' אלוֹקֵיכֶם מכל שבטיכם לשום את שמו שם'. אשר התורה החילה כאן קביעות ומצב מחודש, שכל העניינים שצריך לעשות לפני ה' הם רק באותו המקום הנבחר; 'והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם' וגו', אשר כתוצאה ממצב זה חל האיסור המחודש, שמאז ואילך: 'לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך'. שבזמן היתר הבמות היה מותר לאכול מעשר וקדשים בכל ערי ישראל, אבל כאשר יהיה מקום אשר יבחר ה' - אזי 'לא תוכל לאכול בשעריך'.

וכמו כן בנאמר להלן 'לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך', בא לומר שבשונה מפסח מצרים ששחטו ישראל את הפסח בכל מקום, אולם משנקבע 'המקום אשר יבחר ה'', נקבע מקום הפסח דווקא שמה.

זה הכלל בכל המקומות, שכל היכן שהמציאות היא הגורמת את האיסור, הרי זה נחשב כביכול שאין באפשרותו לעשות כן, כיון שהנהגה כזו מנוגדת למציאות הזאת, והרי זה כאילו בא לשנות את המציאות ואין הדבר בכוחו.

וכך גם בפרשת מינוי מלך, שאסרה התורה למנות נכרי למלך על ישראל כתיב 'לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא'. כלומר שהמציאות של עם ישראל וצביון מבנה האומה שהם כאחים ומשפחה, וכמו שכתוב בתחילת הפסוק 'מקרב אחיך תשים עליך מלך'. מציאות זו היא שאינה מאפשרת ומונעת את המינוי של 'איש נכרי אשר לא אחיך הוא', והיינו 'לא תוכל', שאינו יכול לשנות את המציאות, לראותו כאח. שהוא דבר שאינו.

כך גם באיסור 'לא יוכל לבכר את בן האהובה'. המציאות שהוא נולד ראשון היא היוצרת את האיסור. והתורה מוציאה דין זה בלשון 'לא יוכל', כלומר הרי אין אתה יכול להתעקש ולשנות את המציאות מפני הבכור הוא בן השנואה, ולכן אל לך להתנהג ולהתייחס אל בן האהובה כאילו הוא הבכור.

הקב"ה ממקום שכינתו הוא מולך על כל ישראל. והואיל ותחילה היתה המלכות אצל שבט יוסף, והיינו שיהושע שהיה מאפרים הוא שהנהיג, אזי שבחלקו של יוסף היה ראוי לקבוע את מקום המקדש. ברם, מאחר שמלכות יוסף נגרעה מתוקפה, על כן לא זכה להעמיד בית עולמים בחלקו.

וחורבן משכן שילה והעתקת מקום השכינה מחלקו של יוסף לחלקם של יהודה ובנימין, הינו תוצאת הפקעת המלכות מידי יוסף ומסירתה ליהודה, אשר בחלקו ובחלק בנימין נקבע מקום המקדש. וכמו שאמר דוד: 'וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר, ויבחר את שבט יהודה, את הר ציון אשר אהב' (תהילים עח, טז-טז). וכשבחר דוד וזרעו לשבת על כסא ה' לעולם, אף המקדש נקבע בירושלים לבית עולמים.

* * *

לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך, וכל נדריך אשר תדור ונדבותיך ותרומת ידיך (יב, ז)

וברש"י - 'בא הכתוב ליתן לא תעשה על הדבר וכו', רבי יהושע בן קרחה אומר, יכול אתה אבל אינך רשאי'. וכן תרגם אונקלוס - 'לית לך רשו למיכל בקרויך'. וכמו כן יש מקומות נוספים שהתורה כתבה איסורם בביטוי של 'לא תוכל'. כגון בסוף הפרשה: 'לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך' (טז, ה), וכן בפרשת שופטים (יז, טו): 'לא תוכל לתת עליך איש נכרי', ובפרשת כי תצא (כא, טז): 'לא יוכל לבכר את בן האהובה'. ועוד.

וצריך לדעת מהו גדר הדברים היכן כותבת התורה איסורים בסגנון זה של 'לא תוכל'. ומה טעם נכתבו באופן זה.

ונראה, דלשון 'לא תוכל' נכתב בתורה במקומות ששורש האיסור הוא מחמת מצב מסויים הגורם לאיסור, או שהתורה עצמה החילה איזה מצב מחודש, ומן המצב הזה נגרם ונשתלשל האיסור. אשר המצב הזה הוא שאינו מאפשר את הפעולה הזאת ויוצר איסור לעשותה. ולפיכך אף שהתורה באה לאסור דבר זה, אולם מכיון שהאיסור הוא תולדה של המצב הגורם לו, נאמר הדבר בשפה

יש לו את אביו שבשמים, ולעולם אין מתמוטט עליו כל עולמו.

והנה חז"ל דרשו בפסוק זה (יבמות יג): "לא תתגודדו - לא תעשו אגודות אגודות", שלא יהיו שני בתי דינים בעיר אחת, הללו מורים כדברי בית שמאי והללו מורים כדברי בית הלל.

וצריך להבין מה שייכותה של דרשה זו אל פשט הכתוב, והלוא זהו כלל גדול, אשר הארכנו בזה במקו"א (בראשית כרך א מאמרי מבוא מאמר ו) והוא פשוט, שכל דבר הנלמד מדרשה בוודאי מקושר הוא ויש לו שייכות עם תוכן פשט הכתוב, ואכמ"ל. וכאן הדברים לכאורה רחוקים, דאיזה קשר יש לאיסור גדידה, להאי דינא שלא יהיו ישראל מתחלקים לכמה אגודות.

אכן לפי המפרשים האמורים יש לבאר הדבר, כי מאותו הטעם שאסרה תורה להתגודד ולשים קרחה, דהיינו משום שאנו בניו לה' אלוקינו והוא אבינו הרחמן. הרי מאותו טעם עצמו, גם אנו כולנו משפחה אחת בני אב אחד נחנו, בני ק-ל חי. וכיון שאנו משפחה אחת אין ראוי לנו להחלק לאגודות אגודות, אלא עלינו לחיות יחדיו כמשפחה אחת.

[ועיין במה שכתב רש"י (תהלים קלג) 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד - כשישב הקב"ה בבית הבחירה עם ישראל הקרויין אחים ורעים ויהיה גם הוא יחד עמהם'.]

אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את הגמל ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם (ד, ז)

טעם סימני החיות מבואר בלשון הכתוב גופו, שהסימנים עצמם הם סיבת הטהרה. וכן דרך התורה שלעולם נכלל סיבת הדברים במה שכתוב להדיא, ואין דרך התורה לתת סימנים צדיים מקריים, שכך הוא הכלל, מה שכתוב בתורה זה הסיבה והגדר. והנה בסוף פרשת שמיני אסרה תורה 'כל הולך על גחון' כלומר שהתורה אוסרתם, מפני שהוא 'הולך על גחון'. הגדר המדויק נמצא בתוך הכתובים.

ויש בזה מאות דוגמאות של מצוות שיש

ואכן גם לא יועיל לו מה שיעשה, כי גם אם יבכר את בן האהובה, בסופו של דבר הבכור הוא בן השנואה והוא יירשנו פי שניים. ולמרות זאת עובר על האיסור כיון שניסה להתעלם מן המציאות. וכן בכל אלו דכתיב בהם 'לא יוכל', באמת אין בכוחו לשנות את העובדה שאכילת המעשר וזביחת הפסח אינה לפני ה' והפסח פסול, והמעשר לא נאכל כראוי.

דוגמא נוספת היא הפסוק בהשבת אבידה 'לא תוכל להתעלם' (כב, ג). כלומר שאחר שנודעה לו מציאות האבידה והרי היא עומדת לנגד עיניו אבודה מבעליה, הרי המצב בעצמו תובע את התייחסותו להשיבה לבעליה, ואי התייחסותו הטהורה 'התעלמות' והתכחשות ממצב שהוא כבר מצוי בו, ואסור לו להתכחש למציאות זו - 'לא תוכל להתעלם'. כלומר שאין הוא יכול להשתחרר מן החוב לאחר שכבר נזדמן לידו.

וכל אלו האיסורים שונים מרוב איסורי התורה, שנאמרו ציונים ואזהרות על פעולות כפי רצון נתן התורה ית"ש, ולא שיסוד הדבר הוא יצירת מצב מסוים הגורר אחריו איסור בדרך ממילא. והבן.

בנים אתם לה' אלוקיכם, לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת (ד, א)

הקשר של תחילת הפסוק להמשכו נתבאר ברש"י - 'לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויין להיות נאים, ולא גדודים ומקורחים'. אולם באבן עזרא ורמב"ן ועוד מפרשים פירשו בכמה אופנים, שכיון שאנו בניו של מקום הוא סיבה שמחמתה אין ראוי להצטער יותר מדי, עד כדי התגודדות והשחתת הגוף ושימת קרחה, עיי"ש. ועיין בספורנו שפירש גם כן בדרך זו - שאין ראוי להראות תכלית הדאגה והצער על הקרוב המת, כשנשאר קרוב נכבד ממנו במעלה ובתקוות טוב, לפיכך, אתם, בנים לה' שהוא אביכם קיים לעד, אין ראוי שתדאגו ותתאבלו בתכלית על שום מת. וכן כתבו ב'דעת זקנים'.

כלומר, שגדידה ושימת קרחה באים לבטא צער תהומי שחשך עליו עולמו, ולכן משחית עצמו ומורט שערו. אולם היהודי בכל מה שלא יארע לו,

פרא וחיית טרף, שחיות אלו בטבעם, אין קיבתם מסוגלת לעכל אוכל חי וקשה, ומובא מהחוקרים שלכן היא מעלה את האוכל לאצטומכא שהוא חלל שיש בו חמימות והוא מבשל ומעבד קצת את המזון, ואז מעלה הבהמה שוב את המאכל לפה כדי ללעוס אותו בקלות, ורק אח"כ המזון נכנס למקום שנצרך במעיים ומעכלת את המזון כראוי.

כל זה מורה שהיא אינה חיית 'פרא', ואינה אוכלת בצורה גסה צמחים בצורתן חי בלא עיבוד כלשהו, ובזה מתבטא טבעה העדין. כאשר מי שאינה מעלת גרה, מבטאת היפך עדינות, פראות וחייתיות. [ובזה מיושב מה שיש מקשין, שאם סימני הטהרה מורים על עדינות הטבע, ותכונה משובחת בגוף, מדוע אין באדם סימני טהרה בדומה למה שמצינו בבעלי החיים הטהורים, וכי האדם בחיר הבריאה גרע מכל הבהמה הטהורה שאינו מפריס פרסה ומעלה גרה. אך הביאור בזה, שהאדם לרוב מעלתו, אינו כבהמת הארץ שזקוקה לפרסות לרגליה ולהעלאת גרה לתיקון מאכלה, רק תחת זאת חנן הבורא את האדם בכשרון ובתבונה, והטביע בו חכמה לכוון חיים מתוקנים בכוח עצמו, לתקן מלבושי כבוד לגופו ומנעלים לרגליו, כך שהחוצץ בינו לבין הארץ הוא כלי הנפרד לגמרי מגופו, וכן ענין תיקון המאכל הרי גוף האדם אינו מסוגל כלל לבלוע את המאכל כברייתו הגסה והקשה, אך הטביע בו הבורא כשרון ויכולת לתקן את מאכלו באמצעים חיצוניים, שלא יכניסו לפיו עד שיוכשר לאכילה לגמרי. וזה עדיף ממה שיהיה האמצעי הזה טבוע בגופו, כי גופו אינו בהמי ואין בו אבר ייעודי להתעסק בעיבוד האוכלים, וכל זה עושה באופן נפרד וחיצוני עם כשרונו שהוא כליל מעלתו].

שפירשו אותן בטעמים צדדיים, ובאמת מפורש בתורה הטעם המדויק והאמיתי. והתורה מדויקת ומוגדרת בטעמים לא רק בכדי להגדיר את הדברים כדי שנדע האיך לנהוג, אלא שספר מתוקן נכון שייכתבו בו דברים מדויקים בגדריהם ובטעמם, ולא בסימנים בעלמא.

והנה הטעם של מפריס פרסה ומעלה גרה. יבואר על פי מה שמצינו שהניגוד הקיצוני לחיות טהורות הוא ה'הולך על גחון', שהוא משוקץ בכל הופעתו, שהוא מתגלגל ומתפלש בבטנו על הארץ והוא קרוב לארץ. 'אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ על הארץ', בפסוק זה מפורש שסיבת השיקוץ היא משום שהוא שורץ על הארץ, כך ששיקוצו הוא בעצם זה שהוא מתפלש על הארץ. כמו כן כתוב 'שכל הולך על כפיו' הוא סיבה לטומאה. ולעומת זה 'מפריס פרסה' הוא סיבה לטהרה, מפני שאינו שורץ על הארץ אלא נברא לו דבר מפסיק בינו לארץ כעין מנעלים, ועצם גופו אינו נוגע בארץ בעת הליכתו. ולא כבעל חי שפל שנברא באופן שגופו נמשך על הארץ, כענין קללת ה' לנחש בעל חי שפל, וכאשר ה' בא לקלל את הנחש גזר עליו 'על גחונך תלך'. שנגזר השפלה וגנות למין זה.

והנה בטעם האיסור של חיות ובהמות טמאות ישנם שני דברים שהם סיבה לאסורם; יש שהם בזויים ומאוסים, ויש שהם חיות 'פרא' רעות ומזיקות. בשרץ השורץ כתוב בתורה שטעם האיסור הוא מפני 'תשקצו את נפשותיכם' דהיינו משום שיקוץ ותיעוב. ובמעלה גרה ומפריס פרסה מפני שבכך שיש לו פרסות הוא מנותק מקרקע הארץ ומתהלך עם כעין 'מנעלים', ובזה אינו מאוס ומשוקץ.

והסימן של 'מעלה גרה' מבטא שהחיה איננה

היכל השבת

סעודות השבת - ב

הוא סעודה אחת ביום וסעודה אחת בלילה. שמכיון שהם שני פרקי זמן, אין אכילת פרק הזמן של הלילה, פוטרת את היום. שעל ידי אכילת הלילה,

חובת הסעודה מדין כבוד היום - ביום ובלילה

יש לדעת שגדר החיוב בסעודות יום טוב, אינו דיום טוב חייב במספר שני סעודות, אלא החיוב

בדין אכילת כל שלושת הסעודות ביום

ונפקא מיניה לדינא גם לרבנן, דאינו רשאי לאכול כל שלשת הסעודות ביום, ולהימנע בלילה מאכילת פת. דאף שמצוות שלשה סעודות יקיים ביום, עדיין חייב הוא מצד כבוד קדושת היום לענגו בסעודה של פת גם בלילה. וכן להיפך אינו רשאי לאכול כל הסעודות בלילה, [גם אם לא ננקוט כדעת הרמב"ם (כאשר עוד יבואר) שמדין שלש סעודות בעינן דווקא בערבית שחרית ומנחה], וחייב לאכול סעודת פת ביום מדין כבדהו במאכל ובמשתה.

[אמנם לכאורה בידו לצאת ידי חובת שלש סעודות אם יאכל שני סעודות בלילה ואחד ביום. ובסעודת היום האחת כבר יצא גם חובת כבוד היום, וגם ג' סעודות. ולהלן יבואר מה שיש לדון בזה.]

והנה בשו"ע (סימן רצא סעיף א) בהג"ה פסק - 'ומי שלא אכל כל בליל שבת יאכל שלש סעודות ביום השבת'. ומקורו בדברי הרא"ש פרק ערבי פסחים (דף קא.). ולכאורה טעם הלכה זו הוא, מכיון שעיקר דין ג' סעודות אינו דווקא אחד בלילה ושתיים ביום, אלא הוא דין שבמשך השבת יאכל ג' סעודות, דכתיב ג' פעמים 'היום', ואם לא אכל בלילה עדיין חובת ג' סעודות עליו.

ועיין במג"א (סימן רעד סק"ב) שכתב שאין יכול לדחות למחר רק כשיש לו קצת אונס. ובמ"ב (סימן רעד סק"ט ובשהע"צ שם) פסק דרק אם יש לו אונס גמור שאינו יכול לקיים הסעודה, ידחה אותה למחר. וכתב שהאחרונים פקפקו על דברי המג"א שהתיר ב'קצת אונס'. וכן הוכיח בשו"ע הרב מהא דאסרו לאכול פת בערב שבת משעה עשירית, הרי שהסעודה בליל שבת הוא חיוב מעיקר הדין.

ונראה, דאכן אם כל דין הסעודה בלילה, היה רק מדין ג' סעודות, היה יכול מלכתחילה לאכול כל ג' הסעודות ביום. אמנם לפי מה שנתבאר לעיל, הרי חל בליל שבת חובת סעודה מדין מקרא קודש וכבוד היום, וכמו ביום טוב שחייב לאכול סעודה אחת בלילה ואחת ביום. ומשום הכי רק באונס יכול לדחות הסעודה. אך עדיין חל עליו חובת ג' סעודות, וצריך לאכול שלשתם ביום.

אין המעט-לעת כולו נחשב כזמן שהתקיים בו סעודה. וכן להיפך, אין היום פוטר את הלילה בזה.

וכן נראה להוכיח מהא דרב חידקא, דמבואר בדברי הגמרא (שבת קיז:) דאף שרבי חידקא אמר שחייב הסעודות הוא ארבע. הרי בעצם הדבר הוא מודה לרבנן שחייב הסעודות שדרשו מפרשה זו דכתיב בהו היום, הוא ג' פעמים. רק דס"ל דשלשת הפעמים צריכים להיות דווקא ביום - 'רבי חידקא סבר הני תלתא היום, לבר מאורתא'.

ובסברת רבי חידקא שצריך אכילת שלש סעודות דווקא ביום, נראה בפשטות, משום שעיצומו ועיקרו של המעט-לעת הוא ביום, מש"ה צריך לקיים ולנהוג דין זה של ברכת השבת דווקא ביום, שהוא עיקר היום והזמן החשוב של השבת. וכעניין שאמרו לגבי דין כבוד - כבוד יום עדיף. וכמו כן שלש סעודות הנובעות מדין ברכת היום, בעינן שכל שלשת הסעודות יהיו דווקא ביום.

והנה לא מצינו דס"ל לדרוש דבעינן ד' סעודות, אלא מאחר דבעינן עוד סעודה בלילה, נמצא שיחד עם ג' סעודות שביום הם ארבע. וזה צריך ביאור דמנ"ל לרב חידקא לחייב עוד סעודה בלילה.

אולם לפי מה שנתבאר, שגם בשבת יש חיוב בסעודות מצד חובת כבדהו במאכל ובמשתה, א"כ משום זה חייב לאכול סעודה אחת בלילה, כמו ביום טוב. [והטעם כנ"ל, משום שבאכילת היום לבד, אין מתקיים דין 'כבדהו' על הלילה, ופרק הזמן של הלילה עדיין הוא מחוסר כיבוד זה של סעודה]. ולכן בנוסף לדין שלש סעודות דלרב חידקא אוכל את כולם ביום, נוסף עוד סעודה אחת בלילה מדין מקרא קודש.

ומדרב חידקא נשמע לרבנן, דאף שלדידהו הסעודה בלילה היא חלק ממצוות שלש סעודות, לא פליגי על החיוב הנוסף שיש מצד מקרא קודש, אלא לרבנן מתקיים בסעודה זו שני העניינים, שאוכל הסעודה משום כבוד היום, וממילא מתקיים בו גם סעודה אחת מג' סעודות דילפינן מקרא ד'אכלוהו היום'. ורבי חידקא סבר שבסעודת הלילה, אין מקיים אלא חובת 'כבוד היום', כי דין 'שלש סעודות' אין מתקיים רק ביום לבד.

בדין תשלומין לסעודת הלילה

והנה עצם הדין שיכול להשלים ביום גם סעודת הלילה, מקורו ברא"ש פרק ערבי פסחים על דברי הגמרא - 'ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר אביי כי הינון בי מר הוה מקדש לן ואמר טעימו מידי וכו' ובקידוש דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא). וכתב הרא"ש - 'ועל מה שלא היו אוכלים לא היה מקפיד לפי שיכולין לקיים שלש סעודות למחר' (ס' ה').

ולכאורה היה ניתן לבאר טעמו כיוון שיסוד חובת סעודת הלילה הוא מצד שלש סעודות בשבת, ולכן גם לרבנן דס"ל שאפשר לאכול אחת משלש הסעודות גם בלילה, מ"מ לא איכפת לן אם יאכל כל שלש הסעודות ביום, אם יש לו קצת אונס. אכן צריך עיון, דהרי בנוסף לזה חל חובת סעודת הלילה מצד קדושת היום דלא גרע מיום טוב, וכפי שהוכחנו מדעת רבי חידקא דאף שאוכל ג' סעודות ביום צריך עוד סעודה בלילה.

תשלומין לסעודת הלילה ביו"ט

והנה עיין במג"א (סימן רצא ס"ק ב') שכתב על דין זה של תשלומי סעודת הלילה ביום, דה"ה ביום טוב, מי שלא אכל בלילה, יאכל ביום שתי סעודות. ולכאורה תמוה דאי אפשר להוכיח דין זה משבת ליום טוב. דבשבת שיש בו דין של ג' סעודות במשך השבת, דילפינן מדכתיב ג' פעמים 'היום'. לכן אף שעיקר הסדר הוא לאכול סעודה אחת בלילה, אך אם לא אכל, עדיין מחייב במצוות שלש סעודות ויקיימנה ביום. אך ביום טוב הרי לא מצינו שנתחייב היום בשתי סעודות. וכל מה שחייב בשתי סעודות הוא כדנתבאר, משום שזמן הלילה מחייב אכילה לבד, וזמן היום מחייב אכילה לבד. אך אם עבר הזמן ולא אכל, מה יועיל בזה שיאכל עתה סעודה נוספת, והרי חובת סעודת הלילה כבר עבר זמנה ובטל חיובה.

אמנם לפי דברינו יתבארו הדברים היטב, דמכח הדברים האמורים עולה ברור שאין כוונת הרא"ש שיכול להשלים משום שאין חובת הסעודה בלילה רק מדין שלש סעודות. אלא גם לדידה נוסף על מצוות ג' סעודות, חל גם בשבת חובת סעודה בלילה מדין כבוד וקדושת היום שמחייב סעודה גם בלילה.

וא"כ בהכרח שגם בזה נתחדש שיכולים להשלים סעודה זו למחר. ומבואר היטב ראייתו של המג"א, דמהא דנקט הרא"ש שיכולין לדחות סעודתם ליום (ולא רק בדיעבד, אלא לכתחילה לא היה מקפיד משום שיכולין לאכול ביום), מוכח ששייך דין תשלומין גם לחובת הסעודה שמצד כבוד היום, שאף בחוב שמצד קדושת היום, שייך להשלים למחרת וכעין דין השלמה שמצינו בתפילה. והיינו שאוכל סעודתו ביום עבור זמן הלילה. ובזה שיום שבת ויום טוב, ושפיר הוכיח משבת ליום טוב.

אכן עצם הסברא קשה להבין, היאך מהני תשלומין ביום לסעודת הלילה. וכבר הבאנו לעיל דהפוסקים פליגי בזה על שיטת הרא"ש, ועיין שם בתוס' שפירשו דמה שאמר להם רב חסדא טעימו מידי היינו משום סעודת שבת ולא רק משום קידוש, ולהלכה נקטינן כדעת הראשונים שאין לו לדחות הסעודה למחר רק באונס גמור.

ודעת ראשונים אלו, נראה דס"ל דלא מהני תשלומין לסעודת הלילה, כיון שחיובה מצד זמן הלילה, שכבוד היום מחייב סעודה בכל אחד משני זמני השבת והיו"ט, אחד בלילה ואחד ביום. אכן נראה פשוט דבזה מודו להרא"ש, שמדין 'שלש סעודות' מהני תשלומין ויכול לאכול שלשתם ביום. ונפקא מינה לבדיעבד, היכי דלא אכל בלילה, שחייב להשלים ויקיים לכה"פ דין שלש סעודות.

[ולפי זה ההג"ה בשולחן ערוך (ס' רצא) שהביא דין זה של תשלומין, הגם שמקורו מדברי הרא"ש, מ"מ לא סבירא ליה כוותיה בהא דיכול מלכתחילה לדחות הסעודה למחר. אלא נקט כדעת שאר ראשונים שסעודה זו חובה היא בלילה דווקא. ולא כתב דין זה אלא לגבי בדיעבד 'ומי שלא אכל בליל שבת יאכל שלש סעודות ביום השבת'. וחייבו הוא מדין ג' סעודות ולא מדין תשלומין, וא"כ הלכה זו היא רק בשבת ולא ביו"ט ודלא כמ"ש המג"א, וצ"ע.]

ועוד נפק"מ בדין תשלומין, אם אכל סעודת הלילה בזמן תוספת שבת בערב שבת שכתב בזה המג"א (סימן רסז סק"א) דלכמה פוסקים לא יצא בזה ידי חובת שלש סעודות, כיון דילפינן להו מדכתיב 'היום', בעינן שיקיים אותם ביום שבת עצמו, והמ"ב (שם ס"ק ה') פסק לכתחילה להחמיר בזה. אכן

חובת של סעודות, וממילא בכה"ג יכול לכתחילה לאכול כל שלש הסעודות ביום.

מסתברא שחובת הסעודה שמצד כבוד וקדושת היום, יצא ידי חובתו. ואם כן מעתה יש עליו רק

הכמה ומוסר

אורה חיים למעלה למשכיל

בידיעת התורה ובתוקף קנייניה, בצלילה לעומקה ובפענוח צפונותיה.

ובמיוחד בימי צעירותו, כאשר חייו של האדם פרושים לפניו, יכול הוא לנצל שנות חיים אלו, לעשות עצמו לבן עליה ולהשיג עושר רוחני רב, הן בלימוד התורה והן בעבודת ה', הן במידות טובות והן ברגשות קודש, ולשם כך ניתנו לנו ימי שנותינו, למלא אותם תוכן נעלה ולהתעלות בהם מעלה מעלה. אולם כאשר האדם אינו מייעד עצמו לתכלית מסוימת, יחלפו עליו הימים חיש מהר, כשהוא נשאר עם השגות מועטות ורכוש זעיר.

על האדם להאמין בכוחותיו

ואחד הסיבות אשר בגינם מתרשל האדם בזה, הוא משום שהאדם קטן בעיניו ואינו מאמין בכוחותיו. ואף האדם היודע שזו התכלית האמיתית ומאד היה רוצה להגיע אליה, אולם אינו מאמין שזה שייך אליו וכי מדובר בו. ומדמה שכל העניינים הנשגבים והמעלות הגדולות שנאמרו בתורה ובחז"ל, ניתנו לאנשים מיוחדים. אמנם האמת היא שאלו שעלו ונתעלו, לא כולם נולדו עם כוחות מיוחדים, אלא שלא עשו חשבונות רבים, ורוממו את השגותיהם, וחזקו את עצמם והתקדמו דרגה אחר דרגה, ועל ידי כך גדלו והצליחו וגם עשו פרי. ואמרו חז"ל - 'כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר' (אבות פ"ד מ"ט).

לזכור שנועדנו לגדולות ונצורות

יש לאדם לדעת שאף אם קטן הוא בעיניו, הרי הוא גדול בעיני השי"ת. מהתבוננות בתורה ובמצוות שניתנו לנו, אנו רואים כי מיועדים אנו לגדולות ומעלות רוממות עד מאד, בני עליה המעותדים לדרגות הנעלות ביותר.

לשאוף לגדולות

בדרכי התורה והמצוות ועבודת ה', ניתנת אפשרות לאדם להעפיל ולעלות מעלות רמות ונשגבות, דרגות נעלות בהשגות בתורה ובהליכה בדרכיה, דרגות של טהרת הלב ושליומות הנפש, דרגות של תוספת דביקות בה' ובתורה. מדריגות אשר האדם הזוכה להם, משתנה כל מהותו והוא נעשה מציאות של רוממות וקדושה, וזוכה לדברים הרבה. ובכוחו של כל אדם להתעלות ולהגיע מעלה מעלה ולהתקרב אל השי"ת. ואכן בכל דור ודור ישנם בני עליה הזוכים לעלות בהר ה', והרי הם דוגמא ותביעה על כל אחד לצעוד בנתיבתם.

ומוטל על האדם להשתדל בדבר, ולא לעסוק רק כדי לצאת ידי חובה ובקיום גרידא כפי מדריגתו הקטנה, ולא יהיה מסתפק במועט בהתמודדות פשוטה עם מה שמזדמן לפניו, אלא יכוון את מבטו לגדלות ולהתעלות, להביא את עצמו לידי כך שטבעו יתעדן ויזדכך ומידותיו יתרוממו, ונפשו תתעלה במעלות קדושה וטהרה לשוטט במרומי ההשגה ולהתענג על נועם זיו השכינה. וכדאיתא בחז"ל - 'כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו רבה פרק כה). ובאמת זו אחת מהנטיית הנעלות שיש ליהודי שהוא שואף לרוממות ולהיות נעלה, וצריך להגביר נטייה זו בקרבו, ועל ידי כך לרומם את עצמו במעלות העבודה.

וכן בלימוד התורה, אין די לאדם שימלא את זמנו הפנוי בלימוד, אלא מוטל עליו להתקדם במעלות התורה, הן בדרכי קנייניה ועומק הבנתה שיזכה לקנותה בעצם נפשו ושכלו, והן במרחבי ידיעותיה להרחיב ידיעותיו בכל חלקיה, וגם אחר שיזכה לשם תלמיד חכם, עדיין יש לו להתעלות מעלות אין סוף

וכמו שאמרו חז"ל - 'אמר רבי פנחס בן יאיר תורה מביאה לידי זהירות זהירות מביאה לידי זריזות זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי פרישות פרישות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים' (עבודה זרה כ:).

ובפרט בדורינו כאשר לדאבונינו חלק הארי של עם ישראל עזב את הדרך, הרי המעטים שנותרו נאמנים להשי"ת, הם הסולת המנופה שעליהם עומד כל תכלית העולם, והם אשר נושאים את דגל ה' והתורה, עליהם להשתדל ולהתאמץ מאד לשים פעמיהם במסילת הצדיקים, אשר הפוסע בה מגיע לרום המעלה.

על האדם להגביה את מושגיו ולרומם את שאיפותיו, ומתחילת דרכו עליו להעמיד לעצמו יעודים גדולים ורחבים, ולא להצטמצם בקטנות. הן בידיעת התורה וקניינה, שישים לעצמו מטרה לקנות קנין נכבד בתורה במשך ימי חייו עלי חלד, ויראה זאת כהפסד ובזיון לעצמו אם ח"ו לא יגיע ליעוד זה. וכן בדרכי המצוות ועבודת ה', יראה לעצמו יעוד להגיע לדרגות של צדקות והשגות ודביקות, ויעמיד לפניו דוגמא של צדיקים בני דורינו או מהדורות הקודמים, ויאמר לעצמו מתי יגיעו מעשי למעשיהם, ותמיד תהיה שאיפתו זו לנגד עיניו שהרי זה יעוד ומטרת חייו.

שאיפות רמות ממריצות את האדם לנצל את זמנו וכוחותיו

יש לדעת שטירדות העולם רודפים את האדם בלי הרף, הן צרכי גופו וצרכי נפשו, והן צרכי ביתו ובני משפחתו, וענייני החברה, ואלפי עניינים וטירדות באים עליו בכל עת, ומוחו עובר ממוחשבה למחשבה לפתור את בעיותיו ולסדר את ענייניו. וגם צרכיו הרוחניים והמצוות ומכשיריהם וסדרי לימודיו משתלטים על כל זמניו. ואם לא ישכיל לנצל את הזדמנות חייו להגיע לדרגות של עושר ורוממות ברוחניות, ישאר בקטנות ובעל דרגה נמוכה.

אולם כאשר מעמיד האדם לעצמו שאיפה נשגבה, אזי מתאמץ יותר מכפי כוחותיו, וממצה כל

אפשרויותיו ועתותיו, ודוחק את עצמו למצוא זמנים נוספים ללימוד התורה והתעלות, ומנצל גם רגעים קצרים בין גברא לגברא ותוך כדי סידוריו השונים, ובאופן כזה הוא ממלא את ימיו בתוכן רוחני. וכן בכוחות נפשו, על ידי שתובע מעצמו להגיע ליעוד ומטרה, הוא מגלה כוחות טמונים בנפשו שלא הכיר בהם כלל. נוסף על סייעתא דשמיא מיוחדת שהוא זוכה לה אחר שהוא משקיע את כל מה שביכלתו. וכאשר רואה בזאת את יעוד חייו, אזי בכל עת עיניו נשואות אל ה' בתפילה מעומק הלב להצליח בדרכו הנעלית.

וכשם שבעסק ממון אי אפשר להקים עסק ולהצליח בו, בלי תכנית וכיוון. כך גם בתכלית האדם בחייו, שעליה נאמר 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא' (משלי ב, ד), ודאי שהאדם הרוצה להתעלות ולהצליח, עליו לברר לעצמו תכלית ומטרה להיכן הוא חותר, ובמה ימדוד התקדמותו. אולם לא תהא מחשבתו זו כעוד מחשבה בין שאר טירדותיו. אלא תהא זו תכנית מרכזית, שחוזר וחושב עליה בכל עת והיא מדריכה את נתיב חייו. ואף שאין נצרך לזה זמן רב, אבל צריך שמחשבות אלו יהיו עומדים בראש ובשורש כל מעשיו, ובזה יהיה שולט על חייו. ושאיפה זו תהא מקננת בלבו בקביעות, ומבט זה יעמוד ברקע כל מעשיו, ובכל עת יבחון וימוד את הנהגתו האם תואם הוא את התכנית הגדולה.

להתוות לעצמו דרך עליה

וכל אדם מחוייב לעשות לעצמו תכנית ומשימה על עצם חייו, שיקבע בליבו את השקפתו כיצד ראוי לחיות ואת השאיפה כיצד הוא רוצה ומתעתד להיות. האם תכליתו היא להיות תלמיד חכם שכל חייו נתונים ומוקדשים ללימוד התורה, ולדעת בכל מקום ששואלים אותו, ואז יחשוב כיצד יגיע לזה. ואם רואה את הפיסגה בלהיות בקי בהלכה ומדקדק בה, ימלא את לבו בתחבולות כיצד לבוא לכך. ואם שאיפתו תהא להגיע למדריגות של יראת ואהבת ה', אזי בכל עת יתבונן בדרכיו האם הוא מתעלה בעניין זה. אולם אם הוא בעצמו אינו יודע מהו יעודו בעולם, הרי ישר תמיד באותה דרגה, ולא יתעלה.

שאיפות רוממות - הצלה ועצה לזמני ירידה

מציאותיים וברי הישג, ולא באופן שלא יוכל להחזיק מעמד וייתייש מכל וכל. וצריך בכל עת לבחון את עצמו האם הוא מתנהג לפי התכנית, וכמו כן מדי פעם לבדוק אם התכנית מתאימה לפי המציאות. ולא ירתע מלשנותה בהתאם לנסיבות. ו'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו' (מכות י:), ו'הבא לטהר מסייעין אותו' (יומא לח:).

ויש בדבר גם עצה נפלאה לכל הנסיונות וההתמודדויות הבאים על האדם מצד היצר, כי כאשר האדם מפנה את מבטו להשגות רוממות ודרגות קדושה וצדקות, הרי יאזור כח וגבורה לכבוש את נטיותיו, כשיאמר לעצמו שאין זה מתאים לפי מעמדו לרדת לשפלות זו. והוא ענין הכתוב 'אורח חיים למעלה למשיכיל למען סור משאול מטה' (משלי טו, כד).

וכאשר האדם מעמיד עצמו לתכלית מסויימת, מסייע הדבר בידו גם לעתות ירידה, כי בלי זה, עלול האדם להישאר במצב ירוד זמנים ועידינים, עד שנוצר היכן הוא ומוצא את עצמו בדיוטא תחתונה, אולם כאשר הוא נתון במהלך של יעוד מרומם, ירגיש מיד שחרג מדרכו ועד מהרה ינער עצמו ויחזור למסילתו.

ומוטל על כל אדם להשכיל ולהעמיד לעצמו שאיפות המתאימות לנפשו, שמצד אחד לא יהיו קלות מדי בכדי שימצה את כוחותיו במיטבם, ולא יחמיץ את הזדמנות החיים שניתנה לו. אך מאידך צריך להכיר את כוחותיו ולשאוף לדברים

התודה והברכה לידידנו הנכבדים מתומכי מכוננו שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **נחום גוטפרב** שליט"א לרגל אירוסי בנו עב"ג למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **נתן מאיר פרידמן** שליט"א לרגל אירוסי בתו עב"ג למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **שמואל פרנקל** שליט"א לרגל נישואי בתו עב"ג למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **אפרים קלפהולץ** שליט"א לרגל נישואי בתו עב"ג למזל"ט

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **אריה מרדכי קרישבסקי** שליט"א לרגל אירוסי בנו למזל"ט עב"ג בת לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו הרה"ח רבי **יוסף קדיש קלצקי** שליט"א ר"מ בישיבת "אור התלמוד"

ברכת מזל טוב ורוב נחת

שלוחה מאתנו מקרב לב למעלת כבוד האי גברא רבה ויקירא, מחשובי אברכי קהילתנו אייש חמודות ורב תבונות, מגדולי תומכי מכוננו הרה"ח רבי **יצחק ולס** שליט"א שתרם חלק מהוצאות הגיליון לרגל אירוסי בתו למזל"ט

יהי רצון שיזכו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת דקדושה מהם ומכל צאצאיהם לתפארת המשפחה הנכבדה וזכות החזקת והעמדת התורה תעמוד לכם להתברך בכל הברכות האמורות בתורה, וימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה ולברכה אמן

המברכים
הנהלת המכון

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים, נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com